

6. Convention on the Rights of Persons with Disabilities. URL: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-15&chapter=4&clang=_en

7. Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/standard-rules-equalization-opportunities-persons-disabilities>

8. The Convention in Brief. URL: <https://social.desa.un.org/issues/disability/cosp/the-convention-in-brief>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-7>

ПОНЯТТЯ ТА КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЦИФРОВОЇ ДЕРЖАВИ

Гедіков В. В.

*здобувач II курсу аспірантури
за спеціальністю 081 – Право*

Міжнародний гуманітарний університет

Науковий керівник: Арабаджі Н. Б.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри державно-правових дисциплін

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

В умовах глобалізації та зростання використання цифрових технологій відбуваються численні зміни в суспільно-економічному устрої держави, тому перед будь-якою державою виникає питання адаптації до цих швидкоплинних змін.

Актуальність існування та розвитку цифрової держави зростає, оскільки цифровізація дозволяє оптимізувати процеси, зменшити витрати та час на виконання адміністративних процедур, що підвищує загальну ефективність управлінських структур.

На сьогоднішній день цифрова держава стає не просто бажаною, а необхідною для ефективного управління та забезпечення високої якості життя громадян. Під час повномасштабної війни в Україні цифровізація забезпечує громадянам безпечний доступ до публічних послуг у зручному для них форматі. Безпека населення та швидкість надання послуг стали стратегічними пріоритетами України, тоді як для самої держави

цифровізація відкриває можливості для створення ефективної моделі комунікації, заснованої на електронній інформації.

Питання цифрової держави та її особливості були предметом дослідження у наукових працях таких вчених як Буряка Г., Довгань І.А., Трещова М.М., Туровець Ю., Яковюк І.В. та ін.

Цифрову державу можна визначити як специфічну концепцію управління, яка використовує інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для оптимізації державних процесів, надання послуг громадянам і забезпечення прозорості.

Деякі автори визначають цифрову державу як концепцію, що ґрунтується на застосуванні сучасних технологій для оптимізації адміністративних процесів, підвищення якості послуг та ефективності управління. Вона використовує Інтернет речей, штучний інтелект, аналіз даних та інші цифрові інструменти, спрямовані на створення прозорої, інтегрованої та відкритої системи управління [2, с. 254].

В останні роки Україна активно намагається впровадити концепцію цифрової держави, яка проявляється в наступних характеристиках [1]:

1. Насамперед наша держава плідно розвиває електронний уряд (e-Government). Багато державних послуг на сьогоднішній день стають доступними в онлайн форматі, громадяни мають можливість отримувати електронні паспорти та довідки, реєструвати бізнес і подавати податкові звіти онлайн. Завдяки цифровим платформам для взаємодії між громадянами та державними органами знижуються бюрократія в країні. Це, в першу чергу, стало можливим завдяки впровадженню державного порталу (застосунок) «Дія». Автоматизація процесів, яка реалізується через застосунок «Дія», допомагає прискорити прийняття рішень у державних структурах, що у свою чергу підвищує ефективність надання послуг, зменшуючи кількість ручної роботи та знижуючи людський фактор у взаємодії між державою і громадянами.

2. Активне впровадження цифрової ідентифікації: використання електронних документів та цифрових підписів для ідентифікації особистості та підписання юридично значимих документів. Таким чином, це дає можливість громадянам підтверджувати свою особу та використовувати електронний підпис під час виконання онлайн-транзакцій з державними органами, фізичними та юридичними особами.

3. Відкриті дані (Open Data): держава відкриває доступ до багатьох даних, таких як статистика, бюджетні показники, державні закупівлі тощо. Це підвищує прозорість і дає громадянам та бізнесу можливість використовувати ці дані для створення нових сервісів та впровадження інновацій.

4. Цифрова безпека: держава створює механізми та впроваджує політики для захисту інформації та забезпечення безпеки в цифровому

середовищі (наприклад, кіберзахист, захист персональних даних, протидія кіберзлочинності).

5. Залучення громадян: цифрова держава створює умови для активної участі громадян у процесі прийняття рішень через цифрові платформи та інструменти. Громадяни мають змогу висловлювати свою позицію, пропонувати ідеї та долучатися до державного управління.

6. Цифрова інклюзія: забезпечення рівного доступу до цифрових послуг для всіх громадян, включаючи малозабезпечені групи населення та осіб з обмеженими можливостями.

Серед переваг цифровізації держави можна виділити наступні: зменшення витрат на утримання центрів надання публічних послуг, швидкість і гнучкість комунікації між державою та суспільством, можливість оптимізації витрат державних коштів і їх раціонального використання, ефективний контроль за законністю наданих послуг, а також зменшення корупційних ризиків. Проте серед недоліків слід зазначити нестабільність роботи інформаційно-комунікаційних технологій та високі витрати на їх впровадження, що робить державу більш вразливою в інформаційному просторі перед зовнішніми загрозами [3, с. 3].

Крім того, цифрові системи можуть бути вразливими до кібератак і порушень конфіденційності. Недостатній рівень кібербезпеки може призвести до витоку або неправомірного використання особистих даних громадян. Впровадження цифрових технологій також може спричинити виключення певних груп населення, які мають обмежений доступ до цифрових ресурсів, що може поглибити соціальну нерівність та обмежити доступ до державних послуг.

Незважаючи на виклики у сфері побудови цифрової держави, які постали перед Україною в умовах воєнного стану, зусилля держави слід зосередити на створенні сприятливих умов для реалізації інноваційних стартапів, розвитку малого і середнього бізнесу, ІТ-сектору та електронних комунікаційних інструментів.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що потреби цифровізації держави та державного управління добре усвідомлюються на рівні вищого політичного керівництва багатьох держав, зокрема і України. Незважаючи на виклики і певні недоліки цифровізації держави, перспективи розвитку концепції цифрової держави в Україні виглядають багатообіцяючими, враховуючи швидкий прогрес у технологіях та зростаючий інтерес до електронних послуг.

Беззаперечно, для продовження ефективного впровадження концепції цифрової держави необхідно застосовувати системний підхід, який передбачає інтеграцію різних аспектів цифровізації (зокрема, стратегічне планування; інтеграція державних структур; розвиток інфраструктури; подальше впровадження заходів кібербезпеки; залучення громадськості;

партнерство з технологічними компаніями для впровадження інноваційних рішень та обміну досвідом у розробці електронних послуг; регулярний моніторинг реалізації стратегій цифровізації, оцінка їх ефективності та коригування планів за необхідності; впровадження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та аналітика даних, для оптимізації державних процесів і покращення обслуговування громадян; готовність до змін у відповідь на нові виклики та потреби суспільства, включаючи соціально-економічні зміни чи кризові ситуації), що дозволяє забезпечити комплексний і ефективний розвиток цифрової держави.

Література:

1. Буряк Г., Йовдій Г. Цифрова держава: проблеми, інструменти їх вирішення та майбутнє Є-громадянина у Smart-місті. Громадське об'єднання «Союз Золотий Вік України». URL: <https://zovu.org/digital-state-problems-tool/>

2. Сидоріна Д. В. Цифрова держава та права громадян. *Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання* : матеріали IX Міждисциплінарної наук.-практ. конф. студентів і молодих вчених, 30 листопада – 1 грудня 2023 р. ; наук. кер. Топоркова М. М. Харків : ДБТУ, 2023. С. 254–256.

3. Трещов М. М., Наумик А. С. Цифровізація воюючої держави: необхідність та переваги. *Фаховий електронний науково-практичний журнал «Проблеми сучасних трансформацій. Серія : Право, публічне управління та адміністрування»*. № 9. Чернівці, 2023. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-9-02-10/2023-9-02-10>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-8>

АКТИ «М'ЯКОГО ПРАВА» ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Дамаскін М. П.

*здобувач ступеня доктора філософії
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Акти «м'якого права» або «soft law» душе широко використовуються в межах Європейського Союзу протягом тривалого часу. Приміром, ще у 1957 році, при підписанні Договору про створення Європейського